

Azərbaycan Respublikası  
Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin  
“23” iyun 2026-cı il tarixli  
27/2 Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏRKƏZİ BANKININ**  
**BAZAR DAVRANIŞLARINA NƏZARƏT VƏ TƏNZİMLƏMƏ DEPARTAMENTİ**  
**HAQQINDA**

**Ə S A S N A M Ə**

## **1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR**

1.1. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Bazar davranışlarına nəzarət və tənzimləmə departamenti (bundan sonra - Departament) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (bundan sonra - Mərkəzi Bank) mərkəzi aparatının struktur bölməsidir.

1.2. Departament öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununu, Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan digər normativ hüquqi aktlarını, Mərkəzi Bankın normativ xarakterli aktlarını, İdarə Heyətinin və daxili komitələrin qərarlarını, Mərkəzi Bank üzrə əmrləri, sərəncamları və bu Əsasnaməni rəhbər tutur.

1.3. Departament bu Əsasnamə ilə müəyyən olunmuş funksiyaların yerinə yetirilməsi prosesində Mərkəzi Bankın digər struktur bölmələri və qurumları ilə fəaliyyətini əlaqələndirir.

## **2. DEPARTAMENTİN FƏALİYYƏTİNİN ƏSAS MƏQSƏDİ**

Departamentin fəaliyyətinin əsas məqsədi bank və sığorta sektorunda effektiv bazar davranışına nəzarətin həyata keçirilməsi vasitəsi ilə istehlakçıların hüquqlarının qorunmasını təmin etmək, habelə ölkədə bazar davranışlarına təsir edən amilləri qiymətləndirmək, riskləri müəyyən etmək, bu risklərin maliyyə sektoruna inama təsirini ölçmək məqsədilə müxtəlif model və alətlər formalaşdırmaq, risklərin minimallaşdırılması üzrə maliyyə xidmətləri istehlakçıların və investorların hüquqlarının müdafiəsi siyasətini və nəzarət çərçivəsini formalaşdırmaqdır.

## **3. DEPARTAMENTİN ƏSAS FUNKSIYALARI**

3.1. Departamentin əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

3.1.1. bankların və sığortaçıların (bundan sonra – nəzarət subyektləri) bazar davranışlarına nəzarətin həyata keçirilməsi;

3.1.2. operativ və dövri məlumatlar əsasında təhlillər aparılması yolu ilə nəzarət subyektlərinin risk profillərinin müəyyən edilməsi;

3.1.3. bazar davranışlarının tənzimləmə və risk əsaslı nəzarət siyasət üzrə təkliflərin formalaşdırılması;

3.1.4. bazar davranışlarını tənzimləyən normativ xarakterli aktların və digər metodoloji hazırlanması;

3.1.5. bazar davranışları normativlərinin və tələblərin tətbiqi, habelə səlahiyyətlərinə aid digər məsələlər üzrə nəzarət subyektlərinə, həmçinin Mərkəzi Bankın nəzarət funksiyalarını həyata keçirən struktur bölmələrə və digər aidiyyəti struktur bölmələrinə metodoloji dəstəyin göstərilməsi;

3.1.6. səlahiyyətləri daxilində xarici tənzimləyicilər və beynəlxalq təşkilatlar, maliyyə qurumları, yerli və xarici digər maraqlı tərəflərlə qarşılıqlı əlaqələrin qurulması;

3.1.7. maliyyə məlumatlılığının artırılması istiqamətində aidiyyəti struktur bölməyə təkliflərin verilməsi;

3.1.8. Departamentin büdcə layihəsinin hazırlanması və icrasının təmin edilməsi;

3.1.9. Departamentə daxil olan müraciətlərə baxılması, məktub və sorğulara cavabların hazırlanması;

3.1.10. rəhbərliyin tapşırığı ilə departamentin fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işlərin yerinə yetirilməsi.

#### **4. DEPARTAMENTİN TƏŞKİLATİ STRUKTURU VƏ İDARƏ OLUNMASI**

4.1. Departamentin təşkilati strukturu aşağıdakı şöbələrdən ibarətdir:

4.1.1. bazar davranışlarına nəzarət şöbəsi;

4.1.2. bazar davranışlarının tənzimlənməsi və nəzarətin metodologiyası şöbəsi.

4.2. Departamentin fəaliyyətinə direktor rəhbərlik edir. Departament direktoru işdə olmadıqda onun səlahiyyətlərini direktor müavini (olduqda) həyata keçirir, bu şərtlə ki, rəhbərlik tərəfindən direktor vəzifəsinin icrası şöbə rəislərindən birinə və ya digər şəxsə həvalə edilməsin.

4.3. Departamentin nomenklatur vəzifəli şəxsləri Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti tərəfindən və ya İdarə Heyətinin müəyyən etdiyi qaydada vəzifəyə təyin və vəzifədən azad olunurlar.

#### **5. DEPARTAMENTİN İŞİNİN TƏŞKİLİ**

##### **5.1. Bazar davranışlarına nəzarət şöbəsi:**

5.1.1. nəzarət subyektlərinə dair hesabatları, şikayətləri və nəzarətlə bağlı digər məlumatları toplayır, təhlil edir və nəzarət subyektlərinin risk profilini müəyyən edərək yoxlama planlarının hazırlanmasını təmin edir;

5.1.2. bazar davranışları üzrə yoxlama planına və qanunvericiliyə uyğun olaraq, nəzarət subyektlərində növbəti və növbədənkenar yoxlamaları (o cümlədən

monitorinqlər), habelə test məqsədli alış fəaliyyətini həyata keçirir və nəticəsinə uyğun yoxlama hesabatını (arayışı) təqdim edir;

5.1.3. nəzarət subyektlərinə dair hesabatları, şikayətləri, sosial şəbəkələri, kütləvi informasiya vasitələrini və nəzarətlə bağlı digər məlumatları və trendləri təhlil edərək bazarın monitorinqini aparır və istehlakçıların müdafiəsi ilə bağlı erkən xəbərdarlıq siqnallarını aşkar edir;

5.1.4. bazar davranışları istiqamətində effektiv nəzarəti təmin etmək üçün nəzarət subyektlərinin hesabatlarının təqdim edilməsi sistemlərinə çıxış əldə edir və hesabatların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər verir;

5.1.5. nəzarət subyektlərinin bazar davranışları üzrə komplayens (uyğunluq) nəzarətini təmin edir;

5.1.6. qanunvericiliyə uyğun olaraq, bazar davranışları üzrə nəzarət subyektlərinə icrası məcburi olan göstərişlərin verilməsi və digər nəzarət tədbirlərinin tətbiqi ilə bağlı təkliflər hazırlayır və icrasına nəzarət edir;

5.1.7. bazar davranışları üzrə tətbiq olunmuş nəzarət alətlərinin, o cümlədən təsir, təshih tədbirləri və sanksiyaların müvəqqəti və ya tam dayandırılması barədə nəzarət subyektlərindən daxil olmuş vəsatətlərə dair rəy hazırlayır;

5.1.8. aidiyyəti struktur bölmələr tərəfindən makroiqtisadi, prudensial nəzarət və maliyyə sabitliyi istiqamətində təhlillərin aparılması məqsədi ilə onlara nəzarət subyektlərinin fəaliyyəti ilə bağlı informasiya dəstəyi göstərir;

5.1.9. bazar davranışı normativlərinin və tələblərin, nəzarət subyektləri tərəfindən Mərkəzi Banka təqdim olunan hesabatların, habelə cari nəzarət prosesinin effektivliyinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər hazırlayır;

5.1.10. nəzarət subyektlərində cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməsi ilə bağlı hallar aşkar etdikdə bu barədə aidiyyəti struktur bölməyə məlumat verir;

5.1.11. lisenziyaların, razılıq və icazələrin verilməsi, məhdudlaşdırılması, dayandırılması və ləğv edilməsi ilə bağlı təklif verir, habelə qeyd olunanlarla bağlı daxil olmuş müraciətlərin bazar davranışlarına uyğunluğunu təhlil edərək aidiyyəti rəy verir;

5.1.12. qanunvericiliyə uyğun olaraq bir nəzarət subyektinin müqavilələrinin digər nəzarət subyektinə ötürülməsinə bazar davranışları aspektindən təhlil edərək razılığın verilməsi məsələsinə rəy verir;

5.1.13. aztəminatlı ailələrə məxsus yaşayış evlərinin və mənzillərin sığortalanması üzrə təqdim edilmiş sənədlərə baxır;

5.1.14. İcbari Sığorta Bürosunun informasiya sisteminin bazar davranışları üzrə qanunvericiliyə uyğun fəaliyyətinə nəzarət edir;

5.1.15. müstəqil ekspertlərin fəaliyyətinin qanunvericiliyə uyğunluğuna nəzarət edir;

5.1.16. Mərkəzi Bankın fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq, müvafiq hüquqi aktlara və metodoloji sənədlərə aidiyyəti üzrə rəy və təkliflər verir;

5.1.17. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq, fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

## **5.2. Bazar davranışlarının tənzimlənməsi və nəzarətin metodologiyası şöbəsi:**

5.2.1. bazar davranışlarının tənzimləmə və nəzarət siyasəti üzrə qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin və standartların tətbiqi məqsədilə araşdırmalar aparır, onların tətbiqi imkanlarını qiymətləndirir və nəticələri üzrə rəhbərliyə arayışlar və təkliflər hazırlayır;

5.2.2. Mərkəzi Bankın bazar davranışlarının tənzimləmə və nəzarət siyasətinə, habelə qabaqcıl beynəlxalq təcrübə və standartlara uyğun olaraq maliyyə institutlarının fəaliyyətinin tənzimlənməsinə dair normativ metodoloji bazanı hazırlayır və mövcud bazanı təkmilləşdirir;

5.2.3. bazarın monitoring nəticələri, maliyyə xidmətlərinin istehlakçıları və investorların şikayətləri və hüquq pozuntuları üzrə analitik hesabatlar hazırlayır və rəhbərliyə təqdim edir;

5.2.4. bazar davranışları normativlərinin və tələblərin tətbiqi, habelə səlahiyyətlərinə aid digər məsələlər üzrə maliyyə institutlarına, həmçinin Mərkəzi Bankın nəzarət funksiyasını həyata keçirən struktur bölmələrin əməkdaşlarına və digər aidiyyəti struktur bölmələrə metodoloji dəstək göstərir;

5.2.5. zərurət yarandıqda maliyyə xidmətləri bazarının iştirakçıları üzrə bazar davranışlarının tənzimlənməsi üzrə requlyativ çərçivəyə nəzərdə tutulan dəyişikliklərə maliyyə institutlarının, zərurət yarandıqda istehlakçıların və investorların mövqeyini öyrənir, qiymətləndirir, maliyyə institutları ilə daim dialoqun olmasını təmin edir;

5.2.6. maliyyə sektoru istehlakçıları və investorların inamını artırmaq üçün hüquqi pozuntular zamanı hüquqi məsuliyyət tədbirlərinin müəyyənləşdirilməsi ilə əlaqədar hazırlanmış təkliflərə rəy verir;

5.2.7. maliyyə məlumatlılığının artırılması istiqamətində aidiyyəti struktur bölməyə təkliflər verir;

5.2.8. aidiyyət struktur bölmənin sığorta tariflərinə verilmiş rəy nəzərə alınmaqla sığortaçıların hazırladığı sığorta qaydaları üzrə könüllü sığorta növünün aparılmasına icazə verilməsi ilə bağlı tədbirlər görür;

5.2.9. Departament rəhbərliyinin tapşırığı ilə Mərkəzi Bankın rəhbərliyi və struktur bölmələri üçün arayışlar və materiallar hazırlayır;

5.2.10. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

## **6. YEKUN MÜDDƏALAR**

6.1. Bu Əsasnamə 2026-cı il 10 sentyabr tarixindən qüvvəyə minir.

6.2. Bu Əsasnamə qüvvəyə mindiyi gündən Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin 2024-cü il 7 mart tarixli 11/5 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Bazar davranışlarının tənzimlənməsi departamenti haqqında Əsasnamə" ləğv edilir.

**Mərkəzi Bankın sədri**

**Taleh Kazimov**